

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ВЕКТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Визначено проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів. Приділено увагу змісту інноваційного потенціалу. Розкрито ключові сегменти інноваційно-інвестиційних засад розвитку регіонів. Визначено напрями інноваційної активізації.

Ключові слова: стратегічні програми, інноваційно-інвестиційний ресурс, соціально-економічний розвиток, регіональний аспект, інноваційний сегмент, інноваційний потенціал.

Соціально-економічний розвиток регіонів потребує інноваційно-інвестиційних вкладень, оскільки недостатня кількість джерел фінансування уповільнює впровадження стратегічних програм. Сучасні трансформаційні економічні умови потребують предметного обґрунтування інвестиційних ресурсів для впровадження інноваційних регіональних проектів. На сьогодні проблема актуалізується через обмеженість інвестиційних ресурсів і нестабільну законодавчу базу, яка б стала вагомим регулятором накопичення, розподілу та використання регіонами інноваційних джерел. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є розроблення дієвої комплексної програми формування інновацій регіонального спрямування, яка б включала пріоритетні напрями вкладень. Кожен регіон має специфічний аспект функціонування, що посилює необхідність обґрунтування напрямів вкладення інноваційних ресурсів.

Інноваційно-інвестиційний аспект достатньо широко висвітлено в працях науковців, проте обмежено розкриваються питання його участі у регіональному розвитку. Досить вагомий внесок у вирішення зазначеної проблеми зробили такі вчені: В. Г. Федоренко [1], В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда [2], І. П. Мойсеєнко [3], які розглядають загальні аспекти інвестування та окремі елементи регіональних напрямів розвитку. Крім того, деякі науковці, розширюючи межі дослідження, порушують питання інвестиційного та інноваційного характеру розвитку, серед яких: Т. В. Майорова [4], А. П. Дука [5], П. П. Микитюк [6], О. Гайдамака [7], В. Стадник [8], П. Харів [9]. Зазначені роботи розширюють зміст напрацювань у сфері інноваційно-інвестиційного ресурсу, але недостатньо розкривають деякі проблемні аспекти його адаптації для розвитку регіону.

Ключовою метою пропонованої статті є окреслення основних моментів інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів з урахуванням соціально-економічного блоку та визначення можливих напрямів його покращання з огляду на сьогоденні реалії.

У сучасному світі головним завданням будь-якої держави є формування самодостатньої, конкурентоспроможної, соціально орієнтованої економіки, здатної невинно розвиватися та визначати пріоритетні напрями розвитку регіону.

На думку багатьох науковців [2; 5; 6], наріжним каменем економічної стратегії всіх розвинутих держав та їх регіонів є інноваційна політика, яка визначає форми і методи державного стимулювання науково-технічної діяльності з метою широкого втілення наукових досліджень і розробок у кінцевий виробничий результат – нові конкурентоспроможні види продукції, технологічні процеси, організаційні рішення. Безумовно, кожен регіон, прагнучи бути конкурентоспроможним у своїй країні, повинен підтримувати на належному рівні науково-технічний і освітній потенціали.

Ідеться про соціально-економічний розвиток регіонів з позиції забезпеченості інноваційним потенціалом. Згідно із Законом України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” [10], інноваційний потенціал – це “сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничо-соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки”.

Як показує досвід, інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, котрі можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів. Практика свідчить про наявність неоднозначності в розумінні сутності інноваційного потенціалу. Як вважає О. Гайдамака [7], ця обставина значною мірою ускладнює

вироблення практичних рекомендацій з формування й ефективного використання інноваційного потенціалу регіону й таким чином негативно позначається на кінцевих результатах інноваційної діяльності.

Розглядаючи теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційних засад розвитку регіонів, доцільно розкрити такі ключові сегменти:

- науково-технічний сектор (конструктивні дослідження, що ведуть до появи нововведень);
- освітній сектор (аналітичні дослідження, що обґрунтовують продуктивне використання нововведень);
- інвестиційний сектор (обґрунтування, впровадження нововведень, перетворення їх безпосередньо в інновацію).

Зазначені сегменти у сукупності дадуть можливість предметніше визначити інноваційно-інвестиційний напрям вкладення коштів у розвиток регіонального сектору конкретного спрямування.

На нашу думку, в регіональному аспекті величина інноваційного потенціалу складається з трьох зазначених сегментів: наука – освіта – інвестиції. Проте кожна складова повинна досліджуватися з огляду на галузеве спрямування регіону та реальну потребу. Безумовно, зазначені сегменти мають бути поділені на тактичні елементи як стратегічні напрями розвитку регіону.

Практика доводить, що соціально-економічний розвиток регіону, який певною мірою підкріплений інноваційно-інвестиційним ресурсом, визначає та конкретизує інноваційний потенціал. У широкому спектрі інноваційний потенціал регіону складається з кадрового, науково-дослідницького, фінансового, матеріально-технічного, ринкового, політико-правового, інформаційного потенціалу. Всі складові тісно взаємопов'язані та безпосередньо впливають на соціально-економічний розвиток регіону.

На сучасному етапі інноваційна система України проходить шлях свого становлення та розвитку. Якщо проаналізувати перелік позитивних тенденцій, то вони з'явилися завдяки саморегульованим ринковим механізмам. Інноваційні процеси в Україні іноді гальмуються внаслідок дії суб'єктивних й об'єктивних факторів.

Саме недостатня співпраця державних органів з наукою, бізнес-освітою та ринковими структурами не дає змоги повною мірою розв'язувати наявні проблеми, стверджують П. Бубенко та В. Гусев [11].

Стає зрозумілим, що регіональний розвиток у соціально-економічному аспекті повинен постійно підтримуватися дієвими інноваційними програмами, які мають реальну інвестиційну платформу. Як зауважує О. М. Лизунова [12], активізація інноваційної діяльності повинна забезпечуватися такими діями:

- залученням до активної інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності;
- створенням інфраструктури, яка забезпечуватиме надходження фінансових ресурсів до прогресивних виробництв і галузей та призупинить діяльність неконкурентоспроможних компаній;
- спрямуванням ресурсів на виконання пріоритетних загальнодержавних програм, створенням високотехнологічних і конкурентоспроможних виробництв;
- впровадженням інтенсивної політики популяризації ринкового мислення у суспільній свідомості;
- використанням макроекономічної політики країни через систему оподаткування, розвиток банківської системи, рівень економічної свободи як важель державного регулювання інноваційної діяльності підприємств.

Наведені ініціативи достатньо предметно адаптуються в регіональному аспекті. Кожен регіон в Україні повинен мати підтримку держави у вигляді інвестиційних коштів, якщо програма соціально-економічного розвитку має інноваційне спрямування.

На основі викладеного можна дійти висновку, що інноваційно-інвестиційні ресурси, з одного боку, забезпечують соціально-економічний розвиток регіонів, з другого – свідчать про стабілізацію та дієвість намічених стратегічних програм. Враховуючи специфічність

кожного регіону України, необхідно на макроекономічному рівні предметніше обґрунтувати їхні потреби та у зв'язку з цим розглядати можливість визначення державного інвестиційного ресурсу для впровадження регіональних інновацій. Регіональна інновація має сенс лише за наявності дієвого блоку сегментів розвитку територіальної складової. Якщо таких сегментів недостатньо, то практичний соціально-економічний розвиток регіонів не матиме якісної основи та не відповідатиме вимогам сучасного розвитку України.

Використані джерела

1. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник / В. Г. Федоренко. – К. : Алерта, 2008. – 448 с.
2. Інвестування : підручник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
3. Мойсеєнко І. П. Інвестування : навч. посіб. / І. П. Мойсеєнко. – К. : Знання, 2006. – 490 с.
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник / Т. В. Майорова. – К. : ЦУЛ, 2009. – 470 с.
5. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посіб. / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
6. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність : навч. посіб. / П. П. Микитюк. – К. : ЦУЛ, 2009. – 392 с.
7. Гайдамака О. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / О. Гайдамака ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 184 с.
8. Стадник В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / В. Стадник, М. Йохна. – К. : Академвидав, 2006. – 463 с.
9. Харів П. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів : монографія / П. Харів ; Терноп. акад. народного госп-ва. – Т. : Екон. думка, 2003. – 323 с.
10. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : закон України від 16.01.2003 № 433-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
11. Бубенко П. Почему тормозятся инновационные процессы в Украине / П. Бубенко, В. Гусев // Экономика Украины. – 2009. – № 6. – С. 30–38.
12. Лизунова О. М. Сучасні аспекти інноваційного розвитку регіонів / О. М. Лизунова // Міжнародна науково-практична інтернет-конференція “Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації: регіональний вектор” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fei.idgu.edu.ua/conference/dokl/d411.html>.